

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Commentaria et disputationes scholastica in Summam D.
Thomae Aquinatis**

Nazarius, Johannes P.

Coloniae, 1621

Articvlvs III. Vtrum Christus habuerit aliquam scientiam inditam, vel
infusam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82325](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82325)

perfectiorem luminis gloriæ & visionis propriam esse causam, ut inferiores potentie cognoscitur a suis actibus non impediuntur in Christo & in beatis. Cuius materia corporalis euenit in Moysē & Paulo propter luminis & visionis imperfectiorem: erant enim in his lumen & visio ad modum passionis transeuntis, non autem ad modum habitus seu qualitatis permanentis.

Secundum est Christi animam fuisse beatam formaliter per visionem Dei, non autem per visionem cum Verbo personalem, ut asserunt quidam recentiores. Primo quoniam, ut ait S. Tho. in 1. 2. q. 3. art. 5. beatitudo est operatio, non quæcunque, sed optima: hæc autem est illa, quæ est optimæ potentie scilicet intellectus respectu optimi obiecti, scilicet boni diuini, in quo supereminenter continentur omnia bona desiderabilia: talis autem actus est visio, quæ Deum per essentiam videt anima Christi: igitur per hæc visionem est beata formaliter. Secundo: beatitudo formaliter est operatio, quæ est affectio summi boni: hæc autem est visio, ut probat S. D. in 1. 2. q. 3. art. 1. & seq. ergo. Tercio: Deus non est beatus secundum rationem essentiam, secundum quam est idem sibi, sed secundum intellectualem operationem, ut ait S. D. 1. p. q. 26. art. 2. in c. & ad 1. ergo similiter anima Christi non est beata secundum rationem personalitatis aut diuinitatis, cui personaliter vnitur, sed ratione visionis: Consequenter patet: quia beatitudo nostra est participatio diuinæ beatitudinis: ergo debet cum illa proportionalem habere similitudinem, ut nostra, sicut & illa in operatione consistat. Vltimo: Beatitudo formaliter non ita debet esse summum bonum, ut non ordinetur ad altioris ordinis bonum: sed satis fuerit, si bona omnia eiusdem ordinis cum illa ordinentur ad eam, ipsa vero ad nihil aliud eiusdem ordinis ordinetur: at visio Dei in anima Christi talis est: ergo. Maior probatur: Quia beatitudo formalis in creaturis est operatio creata, quæ est affectio summi boni tanquam vltimi finis, ad quem ordinatur, ut patet ex 1. 2. locis paulo ante notatis. Minor vero probatur: quia visio animæ Christi finis est omnium habituum supernaturalium existentium in eadem anima: ergo licet hæc visio ordinetur ad bonum altioris ordinis, scilicet ad unionem hypostaticam, non ideo desinit esse beatitudo. Et per hæc diluuntur obiecta, quæ ex ratione maioris nobilitatis bonitatis, & ex ratione causalitatis finalis conuenientis unioni hypostaticæ respectu visionis animæ Christi trahi possunt.

ARTICVLVS III.

Utrum Christus habuerit aliquam scientiam inditam, vel infusam.

Ad tertium sic proceditur. Videtur, quod in Christo non sit alia scientia indita, vel infusa præter scientiam beatam. Omnis enim alia scientia comparatur ad scientiam beatam, sicut imperfectum ad perfectum. Sed præsentem cognitionem perfectam, excluditur cognitio imperfecta: sicut manifesta visio faciei excludit æigmaticam visionem fidei, ut patet prima ad Corinth. 13. Cum igitur in Christo fuerit scientia beata (ut dictum est) videtur, quod non potuerit in eo esse alia scientia indita.

Præterea, Imperfectior modus cognitionis disponit ad perfectiorem: sicut opinio, quæ est per syllogismum dialecticum, disponit ad scientiam, quæ est per syllogismum demonstratiuum. Habita autem perfectione non est ulterius necessaria dispositio: sicut habito termino, non est necessarius motus. Cum ergo cognitio quacunque alia creata comparatur ad cognitionem beatam, sicut imper-

fectum ad perfectum, & sicut dispositio ad terminum: videtur, quod cum Christus habuerit cognitionem beatam, quod non fuerit ei necessarium habere aliam cognitionem.

Præterea: Sicut materia corporalis est in potentia ad formam sensibilem, ita intellectus possibilis est in potentia ad formam intelligibilem. Sed materia corporalis non potest simul recipere duas formas sensibiles, vnā perfectiorem, & aliam minus perfectam: ergo neque anima potest simul recipere duplicem scientiam, vnā perfectiorem, & aliam minus perfectam, & sic idem quod prius.

Sed contra est, quod dicitur Coloss. 2. quod in Christo sunt omnes thesauri sapientie, & scientia absconditi.

Respondetur dicendum, quod sicut dictum est, de celat, ut Ar. 1. huiusmodi natura humana assumpta à Verbo Dei, imperfecta non quæsit. Omne autem quod est in potentia, est imperfectum, nisi reducat ad actum. Intellectus autem possibilis humanus est in potentia ad omnia intelligibilia. Reducitur autem in actum per species intelligibiles, quæ sunt quedam forma completa ipsius, ut patet ex his, quæ dicuntur in tertio de Anima. Et ideo oportet in Christo ponere scientiam inditam, in quantum per Verbum Dei, anima Christi sibi personaliter vnita, impressa sunt species intelligibiles ad omnia, ad quæ intellectus possibilis est in potentia. Sicut etiam per Verbum Dei impressa sunt species intelligibiles menti Angelicæ in principio creationis rerum: ut patet per Augustinum 2. super Genes. ad litteram. Et ideo, sicut in Angelis secundum eundem Augustinum. ponitur duplex cognitio (vna scilicet matutina, per quam cognoscunt res in Verbo: & alia vespertina, per quam cognoscunt res in propria natura per species sibi inditas) ita præter scientiam diuinam increatam, est in Christo secundum eius animam scientia beata, quæ cognoscit Verbum, & res in Verbo: & scientia infusa, siue indita, per quam cognoscit res in propria natura per species intelligibiles humane menti proportionatas.

Ad primum ergo dicendum, quod visio imperfecta fidei in sui ratione includit oppositum manifestæ visionis, eo quod de ratione fidei est, ut sit de non visis, ut in Secunda parte dictum est. Sed cognitio, quæ est per species inditas, non includit aliquid oppositum cognitioni beatæ. Et ideo non est eadem ratio utrobique.

Ad secundum dicendum, quod dispositio se habet ad perfectionem dupliciter. Vno modo sicut via ducens ad perfectionem, alio modo sicut effectus à perfectione procedens. Per calorem enim disponitur materia ad suscipiendam formam ignis, quia tamen adueniente, calor non cessat, sed remanet quasi quidam effectus talis forme. Et similiter opinio ex syllogismo dialectico causata, est via ad scientiam, quæ per demonstrationem acquiritur: quia tamen acquisita, potest remanere cognitio, quæ est per syllogismum dialecticum, quasi consequens scientiam demonstratiuam, quæ est per causam. Quia ille, qui cognoscit causam, ex hoc etiam magis potest cognoscere signa probabilia, ex quibus procedit dialecticus syllogismus. Et similiter in Christo, simul cum scientia beatitudinis manet scientia indita, non quasi via ad beatitudinem, sed quasi per beatitudinem confirmata.

Ad tertium dicendum, quod cognitio beata non sit per speciem, quæ sit similitudo diuinæ essentie, vel eorum, quæ in diuinâ essentia cognoscuntur: ut patet ex his, quæ in Prima parte dicta sunt, sed talis cognitio est ipsius diuinæ essentie immediate per hoc, quod ipsa essentia diuina vnitur menti beatæ, sicut intelligibile intelligenti, quæ quidem essentia diuina est forma excedens proportionem cuiuslibet creature. Vnde nihil prohibet, quin cum hac forma superexcedente, simul infusa rationali menti species intelligibiles proportionata sue nature.

Sensus quæsit.

Quomodo differant in proprietate sermonis scientia indita & infusa declarat optime Cai. & post eum Med. & Suar. in Com. huius a. Sed præterea quomodo differant scientia indita vel infusa

Infra q. 12. a. 1. cor. & 3. dist. 14. art. 1. q. 5. Et veri q. 20. ar. 2. c. si. & ar. 3. Et op. 9. c. 223. Et op. 2. q. 31. ar. præc.

Tex. 32. & 38.

Cap. 8. Lib. 11. de ciuit. Dei cap. 7.

q. 12. art. 4.

D. 485.

q. 12. art. 4.

ab ac-

ab acquisita, declarant Caiet. *art. seq. §. Ad horum evidentiā.* Et Medina *super hoc artic.* qui & explicat quoruplex sit scientia acquisita; Nec audiendus est Suarez negans scientiam inditam eadem actione produci, quia producit subiectum; quamvis enim eius opinio sit probabilis; oppositam tamen, ut absolute veram esse sequendam ostendimus in 1. p. q. 55. art. 2. *Controu. 2.*

Forma Textus.

CONCLVS. est: Oportet in Christo ponere scientiam inditam: probatur dupliciter. Primo, quia decebat, ut natura humana assumpta à Verbo imperfecta non esset; ergo oportet in Christo ponere scientiam inditam. Antecedens patet ex articulo præcedente, consequentia vero probatur: quia aliter intellectus eius possibilis esset imperfectus: Probatur hoc assumptum; quia omne quod est in potentia, est imperfectum nisi reducatur ad actum: sed intellectus possibilis Christi & omnis alius humanus est in potentia ad omnia intelligibilia; & reducitur in actum per species intelligibiles; ergo intellectus possibilis Christi esset imperfectus, si non haberet species intelligibiles inditas, quod est habere scientiam inditam. Declaratur conclusio principalis explicando modum, quo species inditæ sunt animæ Christi, & dicendo eas esse inditas, quatenus per Verbum Dei animæ Christi sibi personaliter unitæ impressæ sunt species, intelligibiles ad omnia, ad quæ intellectus possibilis est in potentia; sicut etiam per Verbum Dei impressæ sunt species intelligibiles menti Angelicæ in principio creationis rerum. Secundo probatur conclusio à simili in Angelis; in quibus secundum Augustinum ponitur duplex cognitio &c. ut in textu.

Expositio Textus.

DE VERITATE conclusionis disputant Medina *super hoc artic.* & Aluarez in *expos. & in Controu. 53. concl. prima.* Probationis autem efficacitatem explicat optime Caiet. *hic & quæst. 11. art. 1. in principio expositionis;* quem sequitur Suarez in *Commentario.*

Vide etiam, quæ notat Caiet. circa respons. ad 2. & 3. argum. D. Thom.

Controuerfia Vnica.

An præter visionem beatam sit aliqua scientia indita vel infusa animæ Christi distincta à donis, & à virtutibus intellectualibus supernaturalibus Christi, & à scientia nostra Theologia, & an sit infusa per se.

Sententia Doctorum.

CAIET. *infra qu. 19 art. 3. §. ad hoc dicitur* ait scientiam infusam animæ Christi comprehendere in se dona Spiritus S. ad intellectum pertinentia, scilicet donum Sapientiæ, Intellectus, scientiæ & Consilij: quod idem etiam consequenter affirmaret de virtutibus intellectualibus de quibus est eadem ratio.

Alij dicunt scientiam infusam animæ Christi esse quidem à virtutibus intellectualibus & donis distinctam, sed non esse per se, sed per accidens tantum infusam; & ex his quidam dicunt scientiam hanc esse eiusdem atomæ speciei cum nostra Theologia, quæ supernaturalis est, & tamen nostris actibus est acquisibilis; quidam autem dicunt scientiam hanc esse eiusdem ordinis cum scientiis naturalibus nostris actibus acquisitis, & cum ea quæ in statu innocentie fuit Adæ protoparenti

A diuinitus infusa: ita docet Alensis in 3. p. q. 3. memb. 1. & 2. S. Bonau. in 3. dist. 14. art. 1. q. 1. Scotus *quæst. 3. Dur. q. 4. Ricard. q. 3. art. 1. Gabriel art. 2.*

Caiet. *infra a. 4. §. in corpore, & q. 11. art. 6.* docet hanc animæ Christi scientiam esse ordinis naturalis, & esse specie differentem à scientiis nostris naturalibus, eo quod sit de genere connaturaliū Angelis & animabus separatis.

Sed idem Caiet. hic & alij Thomistæ expositores, & ante eos Capr. in 3. dist. 14. q. 1. *concl. secunda;* docent scientiam hanc esse per se infusam, & esse debitam animæ Christi ratione suæ dignitatis & status, & specie distingui à cæteris virtutibus intellectualibus & donis Spiritus S. & colligi potest hæc sententia ex A. nostro D. tam in *hoc artic.* quam in 1. q. 11.

B QVATVOR habet partes hæc Controuerfia: *Resolutio.* de quibus singulis ordinate ac breuiter agendum est. *Prima pars respondetur quatuor distinctis naturis, & dignitatibus scilicet infusa animæ Christi declarantibus.*

AD PRIMAM igitur inquirentem; num præter visionem beatam sit aliqua scientia indita vel infusa animæ Christi, DICO PRIMO, certam esse fidei doctrinam in anima Christi præter visionem beatam esse aliam cognitionem supernaturalem. Probatur hoc dictum. Primo, quia secundum fidem certum est in anima Christi fuisse & esse dona Spiritus S. ut probat S. Doct. & eius expositores *supra q. 7. art. 5.* ergo certum est in ea fuisse cognitionem, quæ est per donum sapientiæ, scientiæ, Intellectus & Consilij. Secundo certum est in anima Christi fuisse virtutes omnes morales; ut patet ex *allegata q. 7. a. 2.* ergo in ea fuit etiam prudentia supernaturalis; quæ est alia cognitio à visione beata; Tertio probatur: quia Christus ex parte animæ longe fuit excellentior cæteris aliis omnibus viatoribus; at in his fuit multiplex cognitio supernaturalis, puta fidei, prudentiæ, donorum & prophetiæ; ergo multo magis in anima Christi viatoris simul & comprehensoris fuit cognitio supernaturalis à visione distincta seculis imperfectionibus.

SECUNDO DICO in anima Christi præter visionem beatam, & prudentiam supernaturalem, & dona Spiritus S. esse aliam cognitionem realiter ab his omnibus distinctam, & supernaturalem. Probatur quoniam in Christo, quatenus merebatur, debuit esse cognitio aliqua supernaturalis, per quam dirigerentur opera meritoria; at hæc non potuit eadem esse cū aliqua prædictarum cognitionum; ergo. Maior probatur: quia opera supernaturalia non diriguntur, nisi per cognitionem supernaturalem; Minor probatur, quo ad singulas partes virtualiter in ea contentas; & primo quo ad visionem beatificam; quoniam hæc ad statum pertinet comprehensoris, ut præmium præcedentiū omnium meritorū; ergo. Et confirmatur: quia visio beata non potest ordinari ad aliud; ergo non potest esse principium meriti: Quo ad secundam vero partem, scilicet prudentiam supernaturalem probatur: quoniam hæc est omnino practica, & non eleuatur in contemplationem Dei, quem tamen oportet præcognoscere, ut in illum tanquam vltimum finem dirigantur opera meritoria; quo ad tertiam vero partem, scilicet dona Spiritus sancti probatur; quoniam hæc à Deo dantur, non ut per se primo principia sint eliciendæ cognitionis, sed ut anima per illa sit facile mobilis à Spiritu sancto atque adeo ut præsuppositum adiuuent supernaturalis cognitionis principium ab eis omnino distinctum.

TERTIO DICO Christum, ut hominem scientiam hanc habuisse à principio sue conceptionis. Ita satis aperte docet S. Th. *infra q. 14. a. 4. ad 2. & q. 15. a. 3. ad primum, & ad 3. & quæst. 19. ar. 3. in c. & Damasc. lib. 2. de*

M m 4 fide,

fide, cap. 22. dicens, quod ille negaret vnionem hypostaticam, qui diceret Christum hac scientia caruisse; at ea caruisset sicam à principio nō habuisset; ergo. Et probatur ratione: Quia scientia hæc, ut ante diximus, fuit in Christo principium meriti; at Christus meruit à principio suæ conceptionis; ut euidenter colligitur ex verbis Apostoli ad Heb. 10. dicens: Ideo ingrediens mundum dicit: Hostiam, & oblationem noluit, corpus autem aptasti mihi, & infra: tunc dixi; ecce venio, ut faciam Deus voluntatem tuam: aufert primum, ut sequens statuat; in qua voluntate sanctificati sumus. In quibus verbis, quamuis sermo sit de voluntate Dei, qua dicimur sanctificati, quia sua voluntate dedit nobis Deus Christum nos sanctificantem; in eisdem tamen significatur voluntas Christi, quæ per actum obedientiæ nobis meruit sanctitatem, cum dicitur: tunc dixi: ecce venio, ut faciam voluntatem tuam, indicant enim actum in primo instanti Incarnationis elicitum, in quo vere dixit Dei filius, ecce venio, tunc enim solum vere ac proprie venire dictus fuit, quando nostram assumpsit humanitatem; ut patet ex iis, quæ de visibili missione filij dixit S. D. 1. p. q. 43. a. 1. ubi ait filium dici missum à patre, quatenus incepit in mundo esse per carnem assumptam; igitur vere ac proprie dicitur venire, cum primo carnem assumit. Nam venire missioni exercitiæ correspondet, ut eius effectus inseparabilis; sicut motiōi ferræ ad secundum correspondet actio ferræ instrumentalis; quæ sectio est, ut proprius & inseparabilis talis motiōis effectus.

QUARTO DICO scientiam hanc infusam proprie loquendo esse sapientiam & esse speculatiuam simul & practica: Prior huius dicti pars facile probari & explicari potest ex doctrina D. Thom. 1. p. q. 1. a. 6. & ex iis, quæ ibi notauimus de habitu sapientiæ; posterior vero pars ex eisdem principiis deduci potest; ex quibus in allegata q. art. 4. probat S. D. & ibidem expositores nostram Theologiam esse simul practica & speculatiuam; ita ut fieri possit argumentum à minori ad maius, eo quod hæc scientia sit longe perfectior, & maiorem habens similitudinem cum diuina scientia, à qua tam hæc quàm nostra Theologia est exemplata.

Secunda pars Controuersia. Scientiam hanc à donis, & virtutibus intellectiualibus infusis animæ Christi distinguatur à donis & virtutibus intellectiualibus infusis animæ Christi si esse distinctam, & ea in una altiori ratione eminenter includere.

SECUNDA PARS inquit; an hæc scientia distinguatur à donis & virtutibus intellectiualibus infusis animæ Christi: Cui quæsito respondeo scientiam hæc à prædictis omnibus esse distinctam, & illam in una & simplici sua ratione excellenter includere. Et primo quod distinguatur à donis, sic probō: Hæc scientia est vnus simplex habitus, ut patet infra q. 11. dona vero sunt multa; ergo. Secundo: Hæc scientia per se primo datur ad eliciendam supernaturalem cognitionem; dona vero per se primo nobis à Deo dantur, ut per ea mens nostra sit facile mobilis à Spiritu sancto; ergo. Tertio: Dona sunt imperfectiora fide; ut ait S. D. 1. 2. q. 68. art. 3. ergo sunt imperfectiora hac scientia; igitur ab ea distinguitur; Prima consequentia patet; quia scientia hæc perfectior est fide; ut patet ex tota quæst. 11. Secunda consequentia est euident. Secundo, quod distinguatur à prudentia infusa probatur: Quoniam hæc est practica tantum; scientia vero animæ Christi infusa speculatiua simul est & practica: Secundo: prudentia infusa multiplex est; quædam enim est regalis siue monarchica; quædam politica, quædam œconomica, & quædam monastica, &c. ut patet ex D. Thom. 2. 2. q. 51. hæc autem scientia vna tantum & simplex est; Tertio: actus prudentiæ proprius est præcipere; huius vero scientiæ actus est scire, ordinare & iudicare. Denique quod hæc conclusio contineat excellenter donorum & prudentiæ infusæ perfectiones,

A affirmat S. Thom. infra quæst. 11. art. 1. in argumento, sed contra, & in c. & in resp. ad 3. argumentum; quod etiam exprelius asserit Caietanus, quæst. 19. art. 3. ubi tamen aduertendum est S. Thom. non asserere scientiam hanc idem esse cum donis, sed tantum earum perfectiones præhabere, & per hanc ea omnia cognosci, quæ per quodcunque donum aut virtutem intellectualem cognosci possunt.

SVPERSVNT iam duæ postremæ partes controuersia simul ob earum connexionem expedenda; Nam si confiteri scientiam hanc esse per se infusam, consequens euidenter ac necessario erit eam à Theologia nostra distingui, quæ cum ex genere suo sit acquisita, non potest esse infusa per se; quamquam ex diuina largitate quibusdam possit esse infusa per accidens. Scientiam igitur hanc animæ Christi infusam esse probatur primo ex dictis in parte præcedenti. Nam si præhabet hæc scientia donorum & prudentiæ infusæ perfectiones impossibile est eam esse ex suo genere acquisitam; quod enim per se infusum est, altioris ordinis est eo quod per se acquisitum est; constat autem dona Spiritus S. & prudentiam supernaturalem esse per se infusa; igitur includi nequaquam possent secundum suas perfectiones in hac scientia, si non esset per se sed per accidens tantum infusa. Secundo: Hæc scientia non pender ex fidei principiis, sed eorum obscura cognitione longe perfectior est; ergo non minus, sed multo magis est infusa per se, quam fides. Tertio: Per hanc scientiam cognoscuntur immediate omnia mysteria fidei; ut patet infra quæst. 11. art. 1. hæc autem, cum supernaturalia sint, vendicant sibi ut sola diuina reuelatione & lumine supernaturali diuinitus infuso cognosci possint, ut ait S. D. in 1. 2. quæst. 109. art. 1. Ex quibus sequitur euidenter scientiam hæc realiter esse diuerfam à scientia nostræ Theologiæ; & probatur etiam primo: quia scientia hæc in Christo fuit principium meriti; ut ait S. D. infra q. 19. art. 3. nostra autem Theologia non est principium meriti, sed fides; ut ait S. August. in tract. 68. in Ioan. & Chrysost. in homil. de fide, spe, & charitate post expositionem 1. ad Corinth. Secundo probatur: quoniam obiectum huius scientiæ longe vniuersalius est obiecto nostræ Theologiæ, & ratio eius formalis est altior ratione formali nostræ Theologiæ; ut patet ex quæst. 11. art. 1. ergo: Videntur tunc, quæ de scientia infusa per se scribunt Cai. artic. sequenti, §. Ad horum euidentiam, & circa respons. ad 2. & 3. Med. super hoc art. Valsq. disp. 52. & Aluar. disp. 53. conclus. 1.

PRIMA CONCLVS. In anima Christi præter visionem beatam est alia cognitio supernaturalis: Hæc est fidei veritas, & patet ex dictis in 1. p. contr.

SECUNDA CONCL. Scientia indita vel infusa animæ Christi distinguitur realiter non solum à visione beata sed etiam à prudentia infusa, & à donis Spiritus S. quæ sunt in eadem anima Christi: Hæc patet ex dictis in 1. & 2. p. controu.

TERTIA CONCLVS. Prædictam scientiam habuit Christus ut homo ab initio suæ conceptionis; Hæc patet ex dictis in eadem parte.

QUARTA CONCL. Hæc scientia Christi est vere & proprie sapientia, & est speculatiua simul & practica: Hæc patet ex eadem parte.

QVINTA CONCL. Hæc scientia continet excellenter perfectiones donorum & prudentiæ infusæ: Hæc patet ex dictis in 2. parte Controu.

SEXTA CONCL. Hæc scientia est infusa per se, & distinguitur realiter à nostra Theologia. Hæc patet ex dictis circa duas vltimas Controu. partes.

CONTRA primam conclusionem militant argumenta, quæ producit Medina contra conclusionem

Tertia, & quarta pars Controuersia. Scientiam hanc esse per se infusam, & à nostra Theologia distingui.

Conclusio. nes deducit, & probata.

Argumenta. ta, & solutiones.

sionem D. Thom. quibus optime satisfacit.

Obi. 1. cont. 2. concl. CONTRA secundam conclus. sunt haec argumen-

ta. Primum est: S. D. infra *quest. 11. art. 1. in argumen- to ad oppositum* probat Christum per hanc scientiam vniuersa cognoscere, quia cognoscit omnia per dona Spiritus sancti eius animae data; & in eodem *art. ad 3. ait* Christum per hanc scientiam omnia singularia cognouisse; quia plenitudinem habuit prudentiae secundum donum consilij, cui necessaria est cognitio singularium praesentium, futurorum & praeteritorum; & *art. 6. in argumento ad op- positum* probat scientiam hanc infusam distingui per diuersos habitus; quia Zacharia 3. dicitur: *Super lapidem vnum oculi septem*; per oculum autem (in- quit S. Thom.) scientia intelligitur; ex quo deducit in Christo fuisse plures habitus scientiae. Haec autem consequentiae essent inefficaes, si scientia haec distingueretur a donis: *Confirmatur primo*: quia posita huius scientiae identitate cum donis, re- manet efficax ratio S. D. in *textu*, ut patet applican- ti. *Secundo confirmatur*: quia posita hac identitate saluantur conditiones omnes, quas huic scientiae tribuit S. D. *infra quest. 11. ut* quod per eam cogno- scat conuertendo se ad phantasmata, quod fue- rit collatiua, quod fuerit maior scientia Angelor- um, quod fuerit habitualis, & quod fuerit distin- cta per diuersos habitus. Haec namque conditio- nes congruunt donis. *Respond.* quod quia scientia haec donorum perfectiones praehabet excellen- ter, ideo in primo loco S. Thom. hoc solum vult, quod sicut per dona Spiritus sancti cognoscun- tur omnia, ita per hanc scientiam cognoscuntur omnia reuelabilia. Non autem quod sit idem cu donis; & eodem modo accipiendum est secundum dictum. Ad tertium autem dico distinctionem il- lam in plures habitus significatam per septem o- culos, intelligendam esse materialiter siue quo ad species, non autem formaliter quo ad rationes for- males scilicet, in quantum scibile, ut ibi dicemus.

Conf. 1.

Conf. 2.

Solut.

Ad 1. conf.

Ad 2. conf.

Obi. 2.

Solut.

Obi. 3.

Solut.

Ad primam confirmationem negatur antecedens; primo: quia per dona Spiritus sancti non cognoscuntur omnia omni modo, quo cognoscibilia sunt; Secundo, quia dona Spiritus sancti non dantur per se primo ad eliciendam cognitionem, sed ut anima sit bene mobilis a Spiritu sancto: haec autem scientia per se primo datur ad eliciendum assensum clarum, & euidentem circa omnia quocumque modo a Deo reuelabilia. *Secundum argumentum* est: Haec scientia nulli fuit vnquam pura creaturae collata simul cum donis, cum tamen ei non repugnet; ergo neque debuit conferri Christo. *Resp.* nullam esse conseq. quo- niam haec scientia soli Christo congruit, quate- nus est caput Ecclesiae & Dominus omnium. *Tertium* est: Si ponitur haec scientia, sequitur non esse tantum tres sed quatuor virtutes Theologae- les; quod est absurdum: probatur consequentia. Nam haec scientia respicit Deum secundum se ut obiectum, & habet actum fide perfectiorem; ergo erit virtus Theologica. *Resp.* nullam esse con- seq. Nam ut ait Cai. 2. 2. q. 17. art. 5. de ratione vir- tutis Theologicae est, ut attingat Deum immedi- ate; haec autem non attingit nisi mediante discursu. Secundo responderetur concedendum esse scien- tiam hanc esse virtutem Theologicam; quia con- ditiones omnes habet Theologicae virtuti neces- sarias. Nam Cai. in 1. 2. q. 62. art. 2. & 2. 2. loco notato tres ait exigere conditiones ut aliqua virtus sit Theo- logica. Prima est, ut sit infusa; Secunda, ut versetur

A circa Deum immediate; Tertia, ut habeat actum optimum & perfectum: has autem omnes condi- tiones habet haec scientia; est enim per se infusa, & habet actum perfectum & optimum scilicet clarum & euidentem; Nec obstat, quod tres tan- tum ponantur virtutes Theologicae iuxta illud Apost. 1. Cor. 13. *Nunc autem manent fides, spes, chari- tas, tria haec*: quia de virtutibus puro viatori conue- nientibus sermo est, ut ait Cai. in allegato art. 5. & in 2. 2. scientia autem haec Christo comprehensori simul & viatori data est.

CONTRA tertiam conclus. militant argumenta, quae S. D. proponit & soluit *infra q. 34. art. 2. ubi* quaerit, an Christus in primo instanti suae conce- ptionis habuerit vsum liberi arbitrii.

B CONTRA sextam conclus. praeter argumen- ta proferunt & solunt Med. & Vasq. *locis allegatis, 6. concl.* sunt etiam haec argumenta. Primum est: quia S. D. *infra q. 11. art. 5. sic* argumentatur ad probandum scientiam hanc infusam esse habitualem: *Haec scien- tia fuit vniuersa scientia nostra, sicut, & anima eius fuit vnus species cum anima nostra: sed scientia nostra est in genere habitus; ergo, & scientia haec fuit habitualis*: quae ratio esset inefficax, nisi loqueretur S. D. de vni- uocatione secundum speciem atomam; cum vni- tas generica siue speciei subalternae non sufficiat. Nam scientia beata eiusdem est speciei subalter- nae cum nostra Theologia, & cum hac scientia in- dita anima Christi; quia omnes sunt supernatu- rales; & tamen scientia beata non est habitualis, sicut nostra Theologia sed actualis. *Resp.* D. Tho. ibi loqui de vniuatione secundum genus pro- ximum earum scientiarum, quae non attingunt Deum immediate ut clare visum; omnes enim haec scientiae sunt habituales.

Secundum est: Scientia Christi est eiusdem spe- cie cum Theologia, quam habent Angeli & beati extra Verbum; ergo est eiusdem speciei cum nostra Theologia; ergo Probatur antec. quia S. D. hic ait: *sicut in Angelis ponitur duplex cognitio, vna scilicet matutina, per quam cognoscunt res in Verbo, & alia vespertina, per quam cognoscunt res propria natura per species sibi inditas, ut patet ex scientiam diuinam increa- tam est in Christo secundum eius animam scientia beata, qua cognoscit Verbum, & res in Verbo, & scientia infusa, siue indita, per quam cognoscit res in propria natura per species intelligibiles humane menti proportionatas*; Se- cundo probatur antecedens: quia non facile po- rest assignari distinctio rationum formalium harum scientiarum; Et confirmatur: quia Theologia quam habemus in via, & ea quam habent beati extra Verbum, est eadem specie & numero, ut multi opinantur in 1. p. q. 1. art. 2. *Respond.* falsum esse antecedens: Ad primam eius probationem dico D. Thom. significare non vnitatem speciei, sed si- militudinem proportionalem. Nam sicut Ange- lis data est cognitio supernaturalis extra Verbum, quia sic congruit eorum dignitati, ita conferri de- buit animae Christi scientia supernaturalis extra Verbum eius dignitati proportionata; atque ideo praehabens perfectionem cuiuslibet notitiae reuelatae extra Verbum, etiam Angelis factae, & consequenter ab ea distingui. Ad secundam pro- bationem negatur antecedens: Nam, ut ante di- ximus, ratio formalis diuinae reuelationis in hac scientia ad multa plura extenditur, quam reuela- tio nostra Theologiae. *Ad confirmationem* respon- detur, primo falsam esse illam opinionem, ut ostendimus in 1. p. q. 1. loco notato; Secundo nego consequentiam; quia scientia haec ad multa exten- ditur, quae non attinguntur a nostra Theologia, nec ab Angelica scientia; Haec namq; non exten- duntur ad futura contingentia, nec ad cogitationes cordium.

Obi. 1. cont.

Solut.

Obi. 2.

Conf.

Solut.

Ad conf.

cordium, nec claudunt in se perfectiones donorum Spiritus sancti.

Obi. 3.

Tertium est: Eadem sunt principia formalia scientiæ Christi, & nostræ Theologiæ; ergo sunt eiusdem speciei atomæ: Conseq. probatur ex Aristot. in lib. poster. dicente scientias distingui penes principia; quia ubi sunt distincta principia formalia, sunt etiam distincta obiecta formalia, per quæ scientiæ distinguuntur: Antecedens autem probatur: quia principium per se vtriusq; scientiæ est visio beata; cum per eam manifestentur propriæ conclus. harum scientiarum secundum proprias suas rationes; ergo. *Respon.* falsum esse antecedens: Nam principia nostræ Theologiæ sunt illæ tantum veritates in Verbo visæ, quæ ad vniuersalem statum Ecclesiæ; at principia scientiæ inditæ animæ Christi sunt veritates omnes ad ordinem gratiæ, gloriæ & vniōis hypostaticæ pertinentes; præterea diuersum est lumen diuinæ reuelationis sub quo veritates ab hac & ab illa. s. nostræ Theologiæ, cognoscuntur.

Solut.

Obi. 4.

Ultimum est: Illa scientia est per se acquisibilis & ordinis naturalis, ad cuius species intellectus ita est in potentia, ut si careat illa, sit imperfectus: at talis est hæc scientia; ergo. Minor est S. D. in textu. Maior vero probatur: quia intellectus non manet imperfectus, si non habeat perfectiones, ad quas solum est in potentia obediētiā, ut ait S. D. de Ver. q. 8. art. 4. ad 13. ergo si intellectus Christi carens hac scientiā & eius speciebus, manet imperfectus, est in potentia naturali ad illas; ac proinde talis scientia est omnino naturalis; probatur hæc consequentia: quia ad formam supernaturalem non est potentia naturalis. Et confirmatur: quia S. D. hic in fine corporis ait Christum per scientiam infusam cognouisse res in propria natura per species intelligibiles humanæ menti proportionatas; ergo hæc scientia est ordinis naturalis. Probatur consequentia; nam omnis forma supernaturalis est ordinis superioris, & excedit naturam nostram, & non est illi proportionata. *Respon.* falsam esse maiorem, si sermo sit de intellectu, cui debita sunt species supernaturales, qualis est intellectus animæ Christi, cui ratione vniōis hypostaticæ debita est hæc scientia supernaturalis, ut ait S. D. in 1. q. 14. art. 4. ad 2.

Conf.

Solut.

ad Conf.

Ad confirmationem respondetur D. Thomam loqui de proportionem quo ad vniuersalitatem specierum. Hanc enim species infusæ & supernaturales seruant cum intellectu, cui infunduntur, quamuis naturalem eius facultatem excedant, quatenus sunt ordinis superioris figuratiæ.

ARTICVLVS IV.

Utrum Christus habuerit aliquam scientiam acquisitam.

Inf. q. 12. a. 12. & q. 15. a. 8. & opus. 3. c. 12. Et 3. q. 5. 3. c. 1. 8. art. 3. 5. c. 1. 2. 3. 1. **A**D quartum sic proceditur. Videtur, quod in Christo non fuerit aliqua scientia experimentalis acquisita. Quicquid enim Christo conueniens fuit, excellentissime habuit. Sed Christus non habuit excellentissime scientiam acquisitam: non enim insitit studio litterarum, quo perfectissime scientia acquiritur: dicitur enim Ioan. 7. Mirabantur Iudæi dicentes. Quomodo hic litteras scit, cum non didicerit? Ergo videtur, quod in Christo non fuerit aliqua scientia acquisita.

Præterea: Et quod est plenum, non potest aliquid superaddi. Sed potentia animæ Christi fuit impleta per species intelligibiles diuinitus inditas, ut dictum est. Ergo non potuerunt superuenire eius animæ aliquæ species acquisitæ.

Art. præc.

Præterea: In eo, qui iam habet habitum scientiæ, per

ea, quæ a sensu accipit, non acquiritur nouus habitus (qui a sic dicitur forma eiusdem speciei simul essent in eodem) sed habitus, qui prius inerat, confirmatur, & augeatur. Ergo cum Christus habuerit habitum scientiæ inditæ, non videtur, quod per ea, quæ sensu percepit, aliquam aliam scientiam acquisierit.

Sed contra est, quod Hebr. 5. dicitur: Cum esset Filius Dei, didicit ex his, quæ passus est, obediētiā. Glossa, id. Gl. interl. est, expertus est. Fuit ergo in Christo aliqua experimentalis scientia, quæ est scientia acquisita.

Respondeo dicendum, quod, ut ex supra dictis patet, nihil eorum, quæ Deus in nostra natura plantauit, desunt hu- mane nature assumptæ a Dei verbo: Manifestum est autem, quod in humana natura Deus plantauit non solum intellectum possibilem: sed etiam intellectum agentem. Vnde necesse est dicere, quod in anima Christi fuit non solum intellectus possibilis, sed etiam intellectus agens. Si autem in aliis Deus, & natura nihil frustra faciunt (ut Philosoph. dicit in primo de Cel. multo minus in anima Christi aliquid fuit frustra. Frustra autem est, quod non habet propriam operationem, cum omnes res sit propter suam operationem: ut dicitur in secundo de Cel. Propria autem operatio intellectus agentis, est facere species intelligibiles actu, abstrahendo eas a phantasmatis. Vnde dicitur in 3. de Anima, quod intellectus agens est, qui est omnia facere. Sic igitur necesse est dicere, quod in Christo fuerint aliquæ species intelligibiles, per actionem intellectus agentis in intellectu possibili eius receptæ: quod est esse in ipso scientiam acquisitam, quam quidam experimentalem nominant.

Et ideo, quamuis aliter alibi scripserim, dicendum est, in Christo fuisse scientiam acquisitam: quæ proprie est scientia secundum modum humanum, non solum ex parte subiecti recipientis, sed etiam ex parte causæ agentis. Nam talis scientia ponitur in Christo secundum lumen intellectus agentis: quod est anima humane conaturale. Scientia autem infusa attribuitur anime humane secundum lumen de super infusum: qui modus cognoscendi est proportionatus nature angelicæ. Scientia vero beata, per quam ipsa Dei essentia videtur, est propria, & conaturalis soli Deo, ut in prima parte dictum est.

Ad primum ergo dicendum, quod, cum duplex sit modus acquirendi scientiam, scilicet inueniendo, & addiscendo, modus, qui est per inuentionem, est præcipuus: modus autem, qui est per disciplinam, est secundarius. Vnde dicitur in primo Ethicorum. Ille quidem est optimus, qui omnia per seipsum intelligit: bonus autem rursus est ille, qui bene dicenti obedit. Et ideo Christo magis competebat habere scientiam acquisitam per inuentionem, quam per disciplinam, præsertim cum ipse daretur a Deo omnibus in doctorem: secundum illud Ioel. 2. Latamini in Domino Deo vestro, qui dedit vobis Doctorem iustitiæ.

Ad secundum dicendum, quod humana mens duplicem habet respectum. Vnum quidem ad superiora: & secundum hunc respectum anima Christi fuit plena per scientiam inditam. Alter autem respectus eius est ad inferiora, id est, ad phantasmata, quæ sunt nata mouere mentem humanam per virtutem intellectus agentis. Oportuit autem, quod etiam secundum hunc respectum anima Christi scientia impleteretur: non quia prima plenitudo menti humana sufficeret secundum seipsam: sed oportebat eam perfici etiam secundum conformationem ad phantasmata.

Ad tertium dicendum, quod alia ratio est de habitu acquisito, & de habitu infuso. Nam habitus scientiæ acquiritur per comparationem humane menti ad phantasmata: vnde secundum eandem rationem non potest alius habitus iterato acquiri. Sed habitus scientiæ infusæ est a rebus rationis: vi potest a superiori descendens in animam, non secundum proportionem phantasmatum. Et ideo non est eadem ratio de vtroque habitu.

Sensus